പലായനവും സ്വത്വസംഘർഷവും ഭാരതീയ ഇതിഹാസങ്ങളിൽ

ഡോ. സുഷമകുമാരി കെ.എസ്.
യൂണിവേഴ്സിറ്റി കോളേജ്, തിരുവനന്തപുരം

സംഗ്രഹം

മനുഷ്യസംസ്കാരത്തിന്റെ പിറവിക്കു കാരണമായത് നിരന്തരമായ പ്രവാസങ്ങൾ കൂടിയാണ്. പ്രകൃതിവിധിയിലൂടെയും മനുഷ്യവിധിയിലൂടെയും പ്രവാസം സംഭവിക്കുന്നു. അധികാരത്തിൽനിന്ന് ബഹിഷ്കൃതനാകുന്നവൻ പലായനം ചെയ്യുകയും പ്രവാസിയായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നതിന്റെ ചരിത്രം രാമായണഭാരതേതിഹാസങ്ങളിൽ കാണാം. ഇതിഹാസകഥാപാത്രങ്ങളായ രാമനേയും നളനേയും പ്രവാസപശ്ചാത്തലത്തിൽ വായിച്ചെടുക്കുന്നു. രാജ്യവും അധികാരവും നഷ്ടപ്പെട്ട് പലായനം ചെയ്ത് പ്രവാസിയായി ജീവിക്കേണ്ടി വരുന്നവന്റെ ആത്മസംഘർഷങ്ങളും സ്വത്വനാശവും ഒടുവിൽ നഷ്ടമായതെല്ലാം തിരിച്ചുപിടിക്കുമ്പോൾ അവൻ കൈവരിക്കുന്ന സ്വത്വനേട്ടത്തിന്റെ കൂടി കഥയാണ് ഇതിഹാസങ്ങൾ പറയുന്നത്.

താക്കോൽവാക്കുകൾ: ജീവസന്ധാരണം -പ്രകൃതിവിധി - കേവലക്രിയ -സ്വത്വനാശം - അധികാരം - അന്തർധാര - പലായനം -സംഘർഷമനസ്.

ചരിത്രത്തിന്റെയും പ്രവാസത്തിന്റെയും ചരിത്രം ഒരുമിച്ചാണ് ആരംഭിക്കുന്നത്. രണ്ടും ആദിമ മനുഷ്യനിൽനിന്ന് രൂപംകൊള്ളുന്നു. ഉർവ്വരത തേടിയുള്ള മനുഷ്യരുടെ യാത്രകളെല്ലാം പ്രവാസങ്ങളായിരുന്നു. എന്നാൽ അവയെല്ലാം കൂട്ടായ്മയുടെ യാത്രകൾ കൂടിയായിരുന്നു. അതായത് ഒറ്റപ്പെട്ട വ്യക്തികളേക്കാൾ സംഘങ്ങൾക്കായിരുന്നു ആ യാത്രകളിൽ പ്രാധാന്യം. വ്യക്തിസംഘങ്ങളുടെ യാത്രകൾ വ്യക്തികളിലേക്ക് ചുരുങ്ങിയപ്പോൾ പ്രവാസത്തിന്റെ ആധുനികലോകം തുറക്കുകയായി.

മനുഷ്യമഹാസംസ്കാരത്തിന്റെ പിറവിയ്ക്ക് കാരണമായത് നിരന്തരമായ പ്രവാസങ്ങൾ കൂടിയാണെന്ന് ഇന്ന് നാം തിരിച്ചറിയുന്നു.

സൈദ്ധാന്തികമായി, പ്രവാസം, ജീവസന്ധാരണത്തിനും നിലനിൽപ്പിനുമായി അന്യനാട്ടിലേക്ക് ചേക്കേറലാണ്. പക്ഷേ വിശാലമായ അർത്ഥത്തിൽ മനുഷ്യജീവിതം തന്നെ പ്രവാസമാണ്. ക്രിസ്തുവും കൃഷ്ണനും, നബിയും ബുദ്ധനുമൊക്കെ പ്രവാസികളായിരുന്നു ആ പ്രവാസങ്ങളുടെ പരിണിതഫലങ്ങളാണ് ഇന്ന് ലോകജനതയിൽ വിശ്വാസരൂപേണ പ്രതിബിംബിക്കുന്നത്.

പ്രവാസം രണ്ട് തരത്തിലാണ് സംഭവിക്കുന്നത്, പ്രകൃതിവിധിയിലൂടെയും മനുഷ്യവിധിയിലൂടെയും. പ്രകൃതിവിധി മനുഷ്യന് തടുക്കാവുന്നതോ മാറ്റിമറിക്കാൻ കഴിയുന്നതോ അല്ല. മഹാപ്രളയങ്ങൾ, വരൾച്ച, ഭൂകമ്പങ്ങൾ, കൊടുങ്കാറ്റ്, അഗ്നിപർവതസ്ഫോടനങ്ങൾ–ഇവകൊണ്ട് ജന്മദേശം ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടിവരുന്നത് പ്രകൃതിവിധിയാണ്. പ്രകൃതിവിധി ഒറ്റപ്പെട്ട വ്യക്തിയെ മാത്രം ബാധിക്കുന്നതല്ല. മറിച്ച് ഒരു ജനസഞ്ചയത്തെ പൊതുവായി ബാധിക്കുന്നതാണ്. എന്നാൽ മനുഷ്യവിധിയാകട്ടെ വ്യക്തിയെയും സമൂഹത്തെയും ഒരുപോലെ പ്രവാസത്തിലേക്ക് നയിക്കാം. യുദ്ധങ്ങൾ, അധികാരത്തർക്കങ്ങൾ, ആഭ്യന്തരപ്രശ്നങ്ങൾ, ഭക്ഷ്യക്ഷാമം, വിശപ്പ്, ഒളിച്ചോട്ടം, തൊഴിൽ, വിദ്യാഭ്യാസം തുടങ്ങി ധാരാളം ഘടകങ്ങൾ മനുഷ്യവിധിയിൽപ്പെടുന്നു. ഇതിൽ വിശപ്പ്, തൊഴിൽ, വിദ്യാഭ്യാസം, ഒളിച്ചോട്ടം തുടങ്ങിയവ ഒറ്റപ്പെട്ട വ്യക്തിയുടെയോ വ്യക്തികളുടെയോ പ്രവാസകാരണങ്ങളാണ്.

പ്രവാസം ഒരിക്കലും ഒരു വിനോദയാത്രയല്ല. വ്യക്തി പരിപൂർണമായ ഇഷ്ടത്തോടെയല്ല പ്രവാസത്തിന് തയ്യാറാകുന്നത്. അതായത് ഇതൊരു കേവലക്രിയയല്ല, പ്രയോജകക്രിയയാണ് എന്നർത്ഥം. എല്ലാ പ്രവാസങ്ങൾക്കുപിന്നിലും ഏതെങ്കിലുംതരത്തിലുള്ള പ്രേരണ അല്ലെങ്കിൽ സമ്മർദ്ദം ഉണ്ടാവുകതന്നെ ചെയ്യും. അതുകൊണ്ടാണ് പ്രവാസമൊരു വിനോദയാത്രയല്ല എന്നു പറഞ്ഞത്.

ഇന്ന് ഏറ്റവുംകൂടുതൽ പ്രവാസം സംഭവിക്കുന്നത് ഗൾഫ്, യൂറോപ്പ്, അമേരിക്കൻ നാടുകളിലേക്കാണ്. അതിന്റെ പിന്നിലെ പ്രേരകശക്തി തീർച്ചയായും സാമ്പത്തികലാഭം തന്നെ. മെച്ചപ്പെട്ട ജീവിതസാഹചര്യങ്ങളും ഭൗതികസുഖങ്ങളും തേടിയുള്ള യാത്രയാണത്. സ്വന്തം നാട് ഈ സുഖസൗകര്യങ്ങളൊക്കെ പ്രദാനം ചെയ്താൽ ഒരു വ്യക്തിയും അതുപേക്ഷിച്ച് മറ്റൊരിടത്തേക്ക് തയ്യാറാകില്ല. പോകുകയാണെങ്കിൽത്തന്നെ

അതൊരു വിനോദയാത്രയായിരിക്കും. അങ്ങനെ നോക്കുമ്പോൾ പ്രവാസം ഗത്യന്തരമില്ലായ്മയുടെ പ്രയാണമാണെന്നുവരുന്നു. ആ അർത്ഥത്തിൽ എല്ലാ പ്രവാസങ്ങളും പലായനങ്ങളാണെന്നതാണ് ശരി. പലായനങ്ങൾ നിർബന്ധിത ഒളിച്ചോട്ടങ്ങളാണ്. അങ്ങനെ സ്വന്തം നാടിന്റെ സുരക്ഷിതത്വം നഷ്ടപ്പെടുന്ന ഭൗതികസാഹചര്യത്തിൽ അന്യനാടുതേടുന്ന ഓരോ പ്രവാസിയും പലായനം നടത്തുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്.

പ്രവാസത്തിന് ചരിത്രത്തോളം പഴക്കമുണ്ടെന്ന് നേരത്തെ സൂചിപ്പിച്ചു. നാഗരികസംസ്കാരം രൂപപ്പെട്ടതോടെയാണ് പ്രവാസത്തിന് പ്രാധാന്യം സിദ്ധിച്ചുതുടങ്ങിയത്. നാഗരികസംസ്കാരം രാഷ്ട്രം, സമൂഹം, കുടുംബം, തുടങ്ങിയവയുടെ രൂപീകരണത്തിന് കാരണമായി. അങ്ങനെ വർഗ്ഗബന്ധങ്ങളും ഉല്പാദക ഉൽപാദനബന്ധങ്ങളും രൂപപ്പെടാൻ തുടങ്ങി. അതോടൊപ്പം അടിമ-ഉടമ, അധികാരി-ആശ്രിതൻ ബന്ധങ്ങളും പ്രബലമായി. അധികാരത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള വടംവലികൾ സ്ഥാനലാഭത്തിനും സ്ഥാനഭ്രംശത്തിനും കാരണമായി. ഒരേസമയം സ്വത്വനേട്ടവും സ്വത്വനാശവുമാണ് ഇത് സൃഷ്ടിച്ചത്.

പ്രവാസസാഹിത്യം എന്നൊരു സാഹിത്യശാഖ രൂപപ്പെട്ടിട്ട് അധികം കാലമായില്ല. എന്നാൽ പ്രവാസം സാഹിത്യത്തിന് വിഷയമാകുന്നത് ഇന്നോ ഇന്നലെയോ അല്ല. സാഹിത്യചരിത്രത്തോളംതന്നെ അതിന് പഴക്കമുണ്ട്. അങ്ങനെ നോക്കുമ്പോൾ നമ്മുടെ ഇതിഹാസങ്ങളിൽത്തന്നെ പ്രവാസസാഹിത്യത്തിന്റെ ആദിമരൂപം കാണാം. ഇതിഹാസങ്ങൾ മനുഷ്യസംസ്കൃതിയുടെ ആദിമരേഖകളാണ്. രാമായണം, മഹാഭാരതം ഈ രണ്ട് ഭാരതീയ ഇതിഹാസങ്ങളുടെയും അന്തർധാര അധികാരത്തിലധിഷ്ഠിതമായ സ്വത്വനേട്ടവും (ബാഹ്യം) സ്വത്വനാശവും (ആന്തരികം) ആണ്. അധികാരത്തിൽനിന്ന് ബഹിഷ്കൃതനാകുന്നവൻ പലായനം ചെയ്യുകയും പ്രവാസിയായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നു. തിരിച്ചുവരവിനുള്ള അടങ്ങാത്ത ദാഹം അവനെ നിരന്തരം വേട്ടയാടുന്നു. പക്ഷേ അധികാരനഷ്ടം അതിനവന് വിലങ്ങുതടിയാവുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഇതിഹാസങ്ങളിൽനിന്ന് കഥാപാത്രങ്ങളെ സ്വീകരിച്ച് അവരുടെ പലായനവും പ്രവാസവും അതു സൃഷ്ടിക്കുന്ന അന്തഃസംഘർഷവും വിശകലനം ചെയ്യുന്നത് പ്രവാസത്തിന്റെ പ്രാചീനസ്വത്വബോധത്തെ അനാവരണം ചെയ്യാൻ സഹായിക്കും. ഇതിഹാസകഥാപാത്രങ്ങളായ

രാമനെയും നളനെയും അങ്ങനെ പ്രവാസപശ്ചാത്തലത്തിൽ വിശകലന വിധേയമാക്കുകയാണ് ഇവിടെ ചെയ്യുന്നത്.

വാല്മീകി രാമായണത്തിൽ രാമൻ ഉത്തമപുരുഷനാണ്. എഴുത്തച്ഛന്റെ രാമായണത്തിലേക്ക് വരുമ്പോൾ രാമന് ദൈവികപരിവേഷം ലഭിക്കുന്നു. എന്നാലും രാമനിലെ മാനുഷികഭാവത്തിനു വലിയ വ്യത്യാസമൊന്നും ഈശ്വരനായ രാമനിലെത്തുമ്പോൾ സംഭവിക്കുന്നില്ലെന്ന് കാണാം. വേണ്ടിടത്തും വേണ്ടാത്തിടത്തുമുള്ള എഴുത്തച്ഛന്റെ ഭക്തിപ്രകടനത്തിനും സ്തുതികൾക്കുംപോലും അതിനെ ഇല്ലാതാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. വളരെ ലാളിക്കപ്പെട്ട് വളർത്തിയ ഒരു കുട്ടിയുടെ, അപക്വനായ കുട്ടിയുടെ, ഭാവം കൗമാരക്കാരനായ രാമനിൽ നമുക്കു ദർശിക്കാനാകും. കൗമാരം പിന്നിട്ട മകനെ വിശ്വാമിത്രനോടൊപ്പം അയയ്ക്കാൻ അച്ഛൻ ഭയക്കുന്നത്, വിവാഹാനന്തരയാത്രയിൽ പരശുരാമനുമായുള്ള ഏറ്റുമുട്ടലിൽ രാമൻ നടത്തുന്ന സംഭാഷണങ്ങൾ അഭിഷേകവിഘ്നത്താൽ സംഘർഷമാനസനായ രാമനെ കാണുന്ന മാത്രയിൽ അമ്മ കൗസല്യ നടത്തുന്ന സംഭാഷണങ്ങൾ, തുടങ്ങി ധാരാളം സംഭവങ്ങൾ ഇതിനുദാഹരണമായി എടുത്തുകാട്ടാൻ കഴിയും. കരുത്തനായ ഒരു ക്ഷത്രിയയുവാവിൽനിന്നും പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന വീര്യം രാമനിലുണ്ടോയെന്ന് സംശയിക്കേണ്ട സന്ദർഭങ്ങളാണിതൊക്കെ.

അഭിഷേകവിഘ്നസമയത്ത് കൈകേയി രാമനോട് പറയുന്നു: 'താത ദുഃഖത്തിന് കാരണം നീയാണ്. സത്യവാദിയായ പിതാവിനെ സത്യപ്രതിജ്ഞനാക്കാൻ നീ പിതാവിന്റെ പ്രതിജ്ഞ പാലിക്കണം. 'പും' എന്ന നരകത്തിൽ നിന്ന് പിതാവിനെ ത്രാണനം ചെയ്യുന്നവനാണ് പുത്രൻ. അതുകൊണ്ട് നീ പിതാവിന് സ്വർഗ്ഗം നേടിക്കൊടുക്കുന്ന പുത്രനാകണം. അതിനുവേണ്ടി നീ പതിന്നാലു വർഷം കാട്ടിൽ വാഴുകയും ഭരതൻ രാജാവാകുകയും വേണം'. കൈകേയി മാതാവിന്റെ വാക്കുകൾ കാതുകളിൽ ശൂലത്തിന്റെ കുത്തുപോലെയാണ് രാമന് അനുഭവപ്പെട്ടത്. കാരണം രാമൻ അധികാരം കാംക്ഷിക്കുന്നവനും സ്വന്തം നാട്ടിൽ ചക്രവർത്തിയായി വാഴാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവനുമാണ്. പക്ഷേ പിതാവിന്റെ സത്യംപാലിക്കൽ അയാളെ നാട്ടിൽനിന്നും പലായനം ചെയ്യാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുകയും പ്രവാസിയാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അപാരമായ സംഘർഷമാണ് ഇത് രാമനിൽ സൃഷ്ടിക്കുന്നതെന്ന് പിന്നീടുള്ള സംവാദങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു.

കൈകേയിയോട് രാമൻ മറുപടി പറയുന്നത് താതൻ നിയോഗിച്ചാൽ രാജ്യം മാത്രമല്ല എന്തിനേയും പരിത്യജിക്കാൻ താൻ തയ്യാറാണെന്നാണ്.

അത് സീതയോ, ലക്ഷ്മണനോ, സ്വന്തം ജീവൻതന്നെയോയാകട്ടെ തനിക്ക് വിരോധമില്ല. ഇക്കാര്യം പറഞ്ഞ് തന്റെ മനസ്സിനെ വിശ്വസിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന രാമനെയാണ് പിന്നെ നാം കാണുന്നത്. സീതയോടും അമ്മയോടും ലക്ഷ്മണനോടും പിതാവിന്റെ സത്യപരിപാലനം ഉത്തമമകന്റെ ലക്ഷണമാണെന്ന് ആവർത്തിക്കുന്ന രാമൻ ഇത് തന്റെ വിധിയാണെന്ന് കരുതുന്നു.

അധികാരനഷ്ടം എന്നും പലായനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനകാരണം തന്നെ. കൈകേയിയോട് രാമൻ പറയുന്നു:

"രാജ്യത്തെരക്ഷിപ്പതിന്നുമതിയവൻ
രാജ്യമുപേക്ഷിപ്പതിന്നുഞാനുംമതി
ദണ്ഡമത്രേരാജ്യഭാരം വഹിപ്പത്
ദണ്ഡകവാസത്തിനേറ്റമെളുതല്ലോ"

ഇത് പക്ഷേ തന്നെതന്നെ വിശ്വസിപ്പിക്കാനുള്ള ശ്രമം കൂടിയാണ്. ഈ വരികൾ പിന്നീട് ആവർത്തിക്കുന്നതും സ്വയം വിശ്വസിപ്പിക്കലിന്റെ ഭാഗമാണ് താനും.

"സത്യവിരോധംവരുമെന്നുതന്നുടെ
ചിത്തേനിരൂപിച്ചുപേടിച്ചുതാതനും
മാതാവിനാശുവരവുംകൊടുത്തിതു
താതനതുകൊണ്ടുഞാനിന്നുപോകുന്നു"

അതുകൊണ്ടാണ് രാമന് പോകേണ്ടിവരുന്നത്. എന്നിട്ട് തുടർന്ന് പറയുന്നു

"വന്നീടുവൻപതിന്നാലുസംവത്സരം
ചെന്നാലതിന്നുടനില്ലൊരു സംശയം"

ഈ വരികളിലാണ് രാമന്റെ യഥാർത്ഥ മനസ്സ് കാണുന്നത്. അനുജനുവേണ്ടി എന്നെന്നേക്കുമായി രാജ്യം ഉപേക്ഷിക്കാനോ പ്രവാസിയാകാനോ രാമൻ തയ്യാറാകുന്നില്ല. അച്ഛന്റെ വാക്കുപാലിക്കൽ മാത്രമാണ് അയാൾക്ക് ആ പലായനം. പതിന്നാല് സംവത്സരമാണ് അച്ഛൻ ആവശ്യപ്പെട്ട കാലയളവ്. അത് തീരുന്ന ദിവസം തന്നെ താൻ മടങ്ങിയെത്തുമെന്നും അതിന് യാതൊരു സംശയവും വേണ്ടെന്നും രാമൻ ആവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്.

പ്രവാസത്തിന്റെ മറ്റൊരു മുഖം സുമിത്ര ലക്ഷ്മണന് കൊടുക്കുന്ന ഉപദേശത്തിൽ കാണാം. ഏത് നാട്ടിൽ ചെന്നാലും ആ നാട് സ്വന്തം നാടാകണം. സ്വന്തം നാട്ടിൽ അനുഷ്ഠിച്ചിരുന്ന കർമ്മങ്ങളെല്ലാം അവിടെയും തുടരണമെന്ന പ്രവാസിയുടെ മനം ഈ ഉപദേശത്തിൽ കാണാം.

അഗ്രജൻതന്നെ പരിചരിച്ചെപ്പോഴു-
മഗ്രേനടന്നുകൊള്ളേണം പിരിയാതെ
രാമനെ നിത്യം ദശരഥനെന്നുള്ളി-
ലാമോദമോട് നിരൂപിച്ചുകൊള്ളണം
എന്നെജ്ജനകാത്മജയെന്നുറച്ചുകൊൾ
പിന്നെയയോദ്ധ്യയെന്നോർത്തീടടവിയെ'

ഇതിനേക്കാൾ നല്ലൊരുപദേശം ഒരു പ്രവാസിക്ക് മറ്റെങ്ങും കിട്ടാനില്ല.

പലായനവും പ്രവാസവും വ്യക്തിയിൽ അപകർഷതാബോധവും സങ്കീർണ്ണവ്യക്തിത്വവും വളർത്തുന്നു. രാമന്റെ പ്രവാസകാലത്തുണ്ടായ പല സംഭവങ്ങളും ഇതിനുദാഹരണമാണ്. ശൂർപ്പണഖയും മറ്റും ഇതിന്റെ ഇരകളാണ്. രാവണന്റെ സീതാപഹരണത്തിനുശേഷമുള്ള രാമന്റെ അവസ്ഥയാകട്ടെ കൂടുതൽ സങ്കീർണ്ണമാണ്. ബാലിവധവും സുഗ്രീവസഖ്യ വുമൊക്കെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നതിതാണ്. ഈ സങ്കീർണ്ണവ്യക്തിത്വത്തിന്റെ ബഹിർസ്ഫുരണം താരോപദേശത്തിലും കാണാം. ഭാര്യാവിരഹിതനായി കഴിയുന്ന രാമൻ വാഗ്ദാനലംഘനം നടത്തി ഭാര്യാസമേതനായിക്കഴിയുന്ന സുഗ്രീവനിൽ അസഹിഷ്ണുവാകുന്നുണ്ട്. വ്യക്തിത്വത്തിനു മുറിവേൽക്കുന്ന ഒരു പ്രവാസിയുടെ തകർന്ന ഹൃദയത്തിന്റെ പ്രതിഫലനമാണിത്. ഈ തകർച്ചയുടെ പാരമ്യം ഒരുപക്ഷേ സംഭവിക്കുമായിരുന്നത് സമുദ്രലംഘനം നടത്തിയ ഹനുമാൻ സീതയെ ചുമലിലേറ്റി കിഷ്കിന്ധയിൽ എത്തിക്കുമായി രുന്നെങ്കിലാണ്. പക്ഷേ രാമന്റെ സകല ദൗർബല്യങ്ങളും തിരിച്ചറിഞ്ഞിരു ന്ന സീത അതിന് ഇടകൊടുത്തില്ലെന്നുമാത്രം.

അധികാരം നഷ്ടപ്പെട്ടതിനേക്കാൾ രാമനെ തളർത്തിയത് രാവണന്റെ നിഷ്പ്രയാസത്തിലുള്ള സീതാപഹരണമാണ്. അയാളുടെ ആണധികാര ത്തിനേറ്റ ആഴത്തിലുള്ള മുറിവായിരുന്നു അത്. ഒരു പ്രവാസിക്ക് ദേശന ഷ്ടത്തെക്കാൾ കഠിനമാകുന്നത് തന്റെ അസാന്നിധ്യത്തിൽ സംഭവിക്കുന്ന ഇണയുടെ നഷ്ടമാണല്ലോ! വാത്മീകീരാമായണത്തിലായാലും എഴുത്തച്ഛൻ രാമായണത്തിലായാലും രാമനെക്കാൾ ആണധികാരകരുത്ത് പ്രകടിപ്പിക്കു ന്ന കഥാപാത്രം തീർച്ചയായും രാവണൻതന്നെ. ഈ രാവണന്റെ മേലുള്ള രാമന്റെ വിജയം മണ്ണിനും പെണ്ണിനും മേലുള്ള വിജയംതന്നെ. പക്ഷേ അതയാളെ സംതൃപ്തനാക്കുന്നില്ല. ലങ്കയുടെ അധികാരം വിഭീഷണന് കൈമാറുന്നത് അതുകൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ പെണ്ണിനെ (സീതയെ) ഉപേ ക്ഷിക്കാൻ സാധ്യമാകാത്തതുകൊണ്ടുമാത്രം സ്വീകരിക്കുന്നു. പിന്നീട്

അലക്കുകാരന്റെ പേരുപറഞ്ഞ് ഉപേക്ഷിക്കുന്നുണ്ട് എന്ന കാര്യം ഓർക്കേണ്ടതാണ്. അതുവരെ രാവണന് കീഴ്പ്പെടാതെ പിടിച്ചുനിന്ന ഇച്ഛാശക്തിയുള്ളവളായ സീത രാമന്റെ അപകർഷതാബോധത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. ആ അപകർഷതാബോധത്തെ മറികടക്കാനുള്ള രാമന്റെ ശ്രമമാണ് സീതയുടെ അഗ്നിപ്രവേശനത്തിൽ കാണാൻകഴിയുന്നത്. ആ സമയം സീത രാമന് നേത്രരോഗം പിടിച്ചവന് ദീപമെന്നപോലെ അനുഭവപ്പെടുന്നതായി വാല്മീകിരാമായണത്തിൽ അടയാളപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. സീതയുടെ സ്വത്വത്തെ ചവിട്ടിത്തേച്ചാണ് പലായനംകൊണ്ട് സംഘർഷഭരിതമായിത്തീർന്ന രാമന്റെ മനസ്സ് സ്വസ്ഥത കൈവരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നത്.

എല്ലാത്തിനുമൊടുവിൽ പതിന്നാല് വർഷം തികയുന്ന ദിവസംതന്നെ രാമൻ അയോദ്ധ്യയിൽ തിരിച്ചെത്തുന്നുണ്ട്. തന്റെ അധികാരപ്രവേശം ആഘോഷമാക്കിത്തീർക്കാൻ വിഭീഷണ, സുഗ്രീവ, ഹനുമാനാദി പരിവാരങ്ങളെ മുഴുവൻ ഒപ്പം കൂട്ടുന്നുമുണ്ട്. അവനവനിലുള്ള വിശ്വാസം നഷ്ടപ്പെട്ട വ്യക്തികൾക്ക് പ്രവർത്തിക്കുവാൻ പലപ്പോഴും ജനസാമാന്യത്തിന്റെയും സമൂഹത്തിന്റെയും ദൃക്സാക്ഷിത്വം ആവശ്യമായിവരുന്നു. ഇവിടെ രാമന് സംഭവിക്കുന്നതും അതുതന്നെ. സങ്കീർണ്ണവും കലുഷിതവും വിശ്വാസരാഹിത്യം നിറഞ്ഞതുമായ ഒരു മാനസികാവസ്ഥയിലേക്ക് രാമൻ എന്ന ഇതിഹാസപുരുഷനെ നയിച്ചത് തീർച്ചയായും സ്വന്തം നാട്ടിൽനിന്നുള്ള പലായനവും അതിലൂടെ സംഭവിച്ച സ്വത്വനഷ്ടവും തന്നെ.

ഇതേ അവസ്ഥയിൽ അധികാരനഷ്ടം സ്വത്വനഷ്ടത്തിന് കാരണമാവുകയും പലായനവും പ്രവാസവും സ്വയം ഏറ്റുവാങ്ങേണ്ടിവരികയും ചെയ്ത മറ്റൊരു കഥാപാത്രമാണ് മഹാഭാരതത്തിലെ ഒരു ഉപകഥയിലെ നായകനായ നളൻ. രാമനെപ്പോലെ തന്നെ കരുത്തനെങ്കിലും ദുർബലനായ നായകനാണ് (ട്രാജഡിയിലെ നായകസങ്കല്പത്തെ ശരിവയ്ക്കുന്ന നായകൻ) ഇയാളും.

അധികാരിയായ നളമഹാരാജാവും സകല സൗഭാഗ്യങ്ങൾക്കും നടുവിലാണ് ജീവിക്കുന്നത്. ലോകൈകസുന്ദരിയായ ദമയന്തിയാണ് ഭാര്യാപദം അലങ്കരിക്കുന്നത്. കലിബാധയാണ് ഈ നായകന്റെ ദൗർബല്യത്തിന് കാരണം. മനുഷ്യനിൽ കുടിയേറുന്ന തിന്മയുടെ പ്രതീകാത്മകരൂപമാണ് കലി. ഇതാണ് അധികാരവും രാജ്യവും നഷ്ടപ്പെടാൻ നളന് പ്രേരണയാകുന്നത്. അത് അയാളിൽ അഗാധമായ പതനം സൃഷ്ടിച്ചു. അത് മനസ്സിനേയും ശരീരത്തേയും ഒരുപോലെ ബാധിക്കുകയും ചെയ്തു.

അധികാരനഷ്ടം നളനെ നിഷ്കാസിതനും അശരണനുമാക്കി മാറ്റി. അതിന്റെ ഫലമായിരുന്നു അയാളുടെ പലായനവും പ്രവാസവും. സുഖത്തിന്റെയും സമൃദ്ധിയുടെയും കാലത്ത് ഒപ്പം നിന്ന ഭാര്യ പലായനത്തിൽ ഒരു ബാധ്യതയാകുന്നു. അതുകൊണ്ടാണയാൾ അവളെ ഉപേക്ഷിക്കാൻ നിർബന്ധിതനാകുന്നത്. അതിനുമുമ്പ് അച്ഛന്റെ നാട്ടിലേയ്ക്ക് പോകാൻ ദമയന്തിയെ അയാൾ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. പക്ഷേ സ്വത്വബോധവും ഇച്ഛാശക്തിയുമുള്ള ദമയന്തി അതിന് തയ്യാറാകുന്നില്ലെന്നു മാത്രം.

അർദ്ധരാത്രിയിൽ അശരണയായ ഭാര്യയെ കൊടുംവനത്തിൽ ഉപേക്ഷിക്കാൻ തക്കവണ്ണം അപകർഷതാബോധം നളനിൽ സൃഷ്ടിക്കുവാൻ അധികാര/രാജ്യനഷ്ടത്തിന് സാധിച്ചു. തന്നിൽനിന്നുതന്നെയുള്ള ഒളിച്ചോട്ടമായി മാറി നളന്റെ തുടർന്നുള്ള ജീവിതം. സ്വയം വിശ്വാസം നഷ്ടപ്പെട്ട അയാൾക്ക് സ്വന്തം രൂപവും പേരുംപോലും ഭാരമാവുകയാണ്. അതെല്ലാം ഉപേക്ഷിക്കാൻ നളന് പിന്നീട് കാർക്കോടകന്റെ സഹായം ലഭിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ സ്വത്വനാശംതന്നെയാണ് രാജാവായ നളനെ സൂതനും, പരിചാരകനും, അടുക്കളക്കാരനുമാക്കിയത്. ആത്മവിശ്വാസമില്ലായ്മയും അപകർഷതാബോധവും തന്നിലേയ്ക്കുതന്നെ ഒതുങ്ങുവാൻ അയാളെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു.

എന്നാൽ ദമയന്തിയുടെ രണ്ടാം വിവാഹവാർത്ത അയാളിൽ ഉറങ്ങിക്കിടന്ന 'അഹംബോധ'ത്തെ ഉണർത്തി. മണ്ണും പെണ്ണും തിരിച്ചുപിടിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത അയാളിൽ നിറയുന്നത് അപ്പോൾ മാത്രമാണ്. അപ്പോഴും അതിനുവേണ്ടി ബോധപൂർവ്വമായൊരു ശ്രമം നളനിൽ നടക്കുന്നില്ല. അത്തരമൊരു ശ്രമമുണ്ടാകുന്നത് ദമയന്തിയിൽ മാത്രമാണ്. നളനേക്കാൾ എത്രയോ കരുത്തു പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന കഥാപാത്രമായി ദമയന്തി മാറുന്നു. അവൾക്കുവേണ്ടത് പക്ഷേ നഷ്ടപ്പെട്ട രാജ്യമോ അധികാരമോ അല്ല; തന്റെ ഇണയെയാണ്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ സ്വന്തം ജീവിതത്തിൽനിന്ന് പലായനം ചെയ്യാൻ നളനെപ്പോലെ അവൾ ശ്രമിക്കുന്നില്ല. അങ്ങനെ ദമയന്തിയുടെ ബുദ്ധിപൂർവ്വവും തന്ത്രപരവുമായ നീക്കങ്ങൾ സ്വന്തം രാജ്യവും അധികാരവും തിരിച്ചുപിടിക്കാൻ നളനെ പ്രാപ്തനാക്കുന്നു.

നളനിൽ നിറയുന്ന അപകർഷതാബോധത്തിന്റെ ആഴം വെളിപ്പെടുത്തുന്ന സന്ദർഭമാണ് രണ്ടാം വിവാഹവാർത്ത പ്രചരിപ്പിച്ച ദമയന്തിയോട് അയാൾ നടത്തുന്ന വാഗ്വാദങ്ങളും രോഷപ്രകടനങ്ങളും. ആണധികാരവും സ്വത്വവും നഷ്ടപ്പെട്ട അവധൂതനായ പുരുഷന്റെ ആത്മസംഘർഷത്തിന്റെ

ബഹിർസ്ഫുരണം മാത്രമാണ് ആ രോഷപ്രകടനം. സ്വന്തം മണ്ണും പെണ്ണും തിരിച്ചുപിടിക്കുന്ന നളൻ പലായനത്തിനും പ്രവാസത്തിനുമൊടുവിൽ സ്വന്തം നാട്ടിൽ തിരിച്ചെത്തുന്ന കേവലമനുഷ്യന്റെ പ്രതീകമാണ്.

രാമനിലും നളനിലും നിറയുന്ന ഭാവങ്ങൾ ഏതാണ്ട് ഒന്നുതന്നെയാണ്. രാജ്യവും അധികാരവും നഷ്ടപ്പെട്ട് പലായനം ചെയ്ത് പ്രവാസിയായി ജീവിക്കേണ്ടിവരുന്നവരുടെ ആത്മസംഘർഷങ്ങളും സ്വത്വനാശവും എല്ലാത്തിനുമൊടുവിൽ നഷ്ടമായതെല്ലാം തിരിച്ചുപിടിക്കുമ്പോൾ അവൻ കൈവരിക്കുന്ന ആത്മവിശ്വാസവും സ്വത്വനേട്ടവും.

ഗ്രന്ഥസൂചി

1. അജേഷ് കടന്നപ്പള്ളി (എഡിറ്റർ), പ്രവാസം ദേശവും സ്വത്വവും, പുസ്തക ഭവൻ, പയ്യന്നൂർ, 2019.
2. ഉണ്ണായിവാര്യർ, നളചരിതം, എ.ആർ.രാജരാജവർമ്മ (വാഖ്യാ.), സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം, കോട്ടയം, 2016.
3. ദിനേശൻ ഇ.കെ.' (എഡിറ്റർ), പ്രവാസ ജീവിതം, ഒലീവ് പബ്ലിക്കേഷൻസ്, കോഴിക്കോട്, 2013.
4. Ajayakumar Sahoo, Gabriel Sheffer (Ed.), Diaspora and Identity, Routledge, 2014
5. Briji N. Lal ,The Encyclopedia of the Indian Diaspora, Oxford university press, 2007

drsushamakumary@gmail.com